

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA/
FINANSIJA I TREZORA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

BOSNIA AND HERCEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

CENTRALNA/SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

ГОДИШЊИ КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ
ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ
ЗА
2014. ГОДИНУ

Сарајево, март 2015. године

1. Увод

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ обавезна је, у складу са одредбама члана 25. Закона о интерној ревизији институција БиХ ("Службени гласник БиХ", број 27/08), да припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје основне податке о систему интерне ревизије у институцијама БиХ, податке о активностима Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора БиХ (ЦХЈ) и податке о извршеним интерним ревизијама јединица за интерну ревизију у институцијама БиХ и податке о предузетим активностима на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

Систем интерне ревизије је дио система јавне интерне финансијске контроле (*PIFC – Public Internal Financial Control*) који је развила Европска комисија и који има за циљ да земљама у процесу придруживања ЕУ, пружи помоћ у разумјевању и примјени добро развијених и ефективних система интерне контроле.

Систем интерне ревизије у институцијама БиХ, поред Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 27/08 и 32/12) дефинише и Стратегија за провођење јавне интерне финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине коју је Савјет министара Босне и Херцеговине је, на својој 110. сједници одржаној 30.12.2009. године, усвојио, која, између осталог предвиђа развој децентрализоване интерне ревизије у институцијама БиХ. Посебан акценат у Стратегији, ставља се на модалитете успостављања организационе структуре јединица интерне ревизије руководећи се принципом економске оправданости и водећи рачуна о трошковној ефективности укупног контролног оквира у институцијама БиХ.

Важан сегмент система интерне ревизије у јавном сектору БиХ представља Координациони одбор Централних јединица за хармонизацију. То тијело је успостављено на основу члана 2. став (13) и члана 28. став (2) Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 27/08 и 32/12), Закона о финансирању институција БиХ („Службени гласник БиХ“, број 42/12), члана 6. Одлуке Народне скупштине Републике Српске, број: 01-1012/10 („Службени гласник РС“, број: 72/10) и члана 6. Закона о интерној ревизији у јавном сектору Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број: 47/08).

Координациони одбор Централних јединица за хармонизацију (КО ЦХЈ), чине руководиоци Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, Централне јединице за хармонизацију Федерације Босне и Херцеговине и Централне јединице за хармонизацију Републике Српске.

У наставку дајемо преглед стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ, активности ЦХЈ препоруке из извјештаја интерне ревизије који су сачињени током извјештајног периода као и мјере и активности предузете од стране институција на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

2. Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ - ЦХЈ

Обавеза Босне и Херцеговине на пољу интерне ревизије утврђена је чланом 90. Споразума о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица и Босне и Херцеговине, у дијелу под називом „Сарадња у подручју ревизије и финансијске контроле“ (*"Службени гласник БиХ-Међународни уговори"*, број 10/08).

У складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ (*"Службени гласник БиХ"*, бр. 27/08 и 32/12), Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и БиХ (*"Службени гласник БиХ-Међународни уговори"*, број 10/08), Законом о министарствима и другим органима управе БиХ (*"Службени гласник БиХ"*, број 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 и 103/09), а на основу Одлуке Савјета министара БиХ, број 113/09 (*"Службени гласник БиХ"*, број 44/09) успостављена је Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ – ЦХЈ, која у складу са наведеним прописима има обавезу да успостави и развија систем унутрашње финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине, а као посебан сегмент овог система да успостави систем и структуру интерне ревизије у институцијама БиХ.

Савјет министара БиХ је у јулу мјесецу 2010. године именовao директора и замјеника директора ЦХЈ. Такође, Савјет министара БиХ је, на приједлог ЦХЈ у септембру мјесецу 2010. године, на својој 133. сједници, усвојио Правилник о унутрашњој организацији ЦХЈ. ЦХЈ у складу са усвојеним Правилником о унутрашњој организацији закључно са 31.12.2013. године, у свом је саставу имала запослено укупно 7 особа, укључујући директора и замјеника директора.

Подршку увођењу јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини пружила је и Европска унија кроз Пројекат PIFC који је финансиран из средстава ИПА фондова подршке Босни и Херцеговини. Пројектом је пружена подршка институцијама БиХ за увођење и развој система интерне ревизије (ИР) и система финансијског управљања и контроле (ФУК) заснованих на добрим праксама у државама чланицама ЕУ, као и на искуствима из других држава које испуњавају обавезе везане за процесе приступања чланству у ЕУ. Тренутно је у току реализација Пројекта СПФМ (*енг. SPFM - Strengthening Public Financial Management*) који има за циљ допринос реформисаној и ефикасној јавној управи у Босни и Херцеговини, која је у стању да подржи процес интеграције земље у ЕУ, јачање капацитета државних и ентитетских управа у пољу креирања политика и координације, као и у подручју контроле и управљања јавним финансијама.

ЦХЈ је кроз Пројекат PIFC остварила користи које се прије свега огледају у добијеној техничкој помоћи, која је обезбјеђена кроз Координациони одбор Централних јединица за хармонизацију - КО ЦХЈ. Пројекат је реализован кроз два сегмента и то кроз сегмент

интерне ревизије и кроз сегмент финансијског управљања и контроле. Од Пројекта СПФМ се прије свега очекују користи у области унапређења система ФУК-а, те приближавања модела који се користе као и искустава, земаља у окружењу, али и у свијету, у области сертификације интерних ревизора и континуираној професионалној едукацији.

Оквир PIFC-а (*енг. PIFC – Public Internal Financial Control*) чине три стуба која би требало да обезбиједи довољно синергетских ефеката како би се обезбиједило разумно увјеравање да интерне контроле функционишу адекватно и ефективно, а то су:

- функционално независна и децентрализована интерна ревизија (ИР) - као помоћ руководиоцу институције која врши прегледе ефективности интерних контрола,
- финансијско управљање и контрола (ФУК) - уз јачање одговорности за остваривање циљева институције те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контрола у институцији и
- ЦХЈ, као засебна јединица, која развија и усмјерава процес PIFC-а.

Сваки од три нивоа власти је, кроз своју централну хармонизацијску јединицу, документе које је КО ЦХЈ одобрио, даље разрађивао и припремао, прилагођавајући оквирне документе својим потребама. Оваквим координисаним приступом постигнута је унифицираност у приступу прописима методолошког типа из области интерне ревизије.

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, овлашћена је за развој, руковођење и координацију интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине. У складу са надлежностима дефинисаним Законом о интерној ревизији институција БиХ, ЦХЈ је у досадашњем постојању реализовала како слиједи:

- а) Припрему приједлога за измјене Закона о интерној ревизији у институцијама Босне и Херцеговине, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ; ЦХЈ је припремила нацрт Закона о измјенама Закона о интерној ревизији институција БиХ, којим су створене квалитетне законске претпоставке за успостављање ефикасног и економичног система интерне ревизије у институцијама БиХ. Закон је након усвајања објављен у Службеном гласнику БиХ, број: 32/12. Овом допуном законског рјешења дефинисано је вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ на начин да се обезбједи ефикасније и рационалније успостављање јединица интерне ревизије, које ће онемогућити успостављање непотребно великог броја јединица интерне ревизије, већ да се са мањим бројем јединица које ће, у складу са различитим критеријумима груписања и испуњености услова, омогућити покривеност интерном ревизијом више организационо и ресорно сродних институција, а што за резултат има и значајан материјални ефекат у смислу негомилања нерационалног броја извршилаца и трошкова који би се тако произвели. Оваквом измјеном омогућено је успостављање једне јединице интерне ревизије која ће вршити интерну ревизију у више организационо или ресорно сродних институција, у складу са принципима дефинисаним Законом.
- б) Припрему и имплементацију програма обуке и сертификација интерних ревизора институција Босне и Херцеговине, након усаглашавања програма обуке у Координационом одбору ЦХЈ;

До сада је извршена обука особља које ради на пословима интерне ревизије и финансијског управљања и контроле, у институцијама БиХ, Републике Српске и Федерације БиХ, кроз Пројекат PIFC који је финансиран од стране ЕУ. Различити нивои обука су пружени за различите полазнике из различитих области. Обуке за интерне ревизоре су настављене и кроз актуелни Пројекат СПФМ.

Координациони одбор централних хармонизацијских јединица (КО ЦХЈ) формирао је Радну групу која је припремила приједлог Програма едукације интерних ревизора. Даље предстоје активности КО ЦХЈ и све три ЦХЈ на проналажењу одговарајућег модела и програма едукације интерних ревизора у јавном сектору. У ову активност укључен је и Пројекат кроз пружање помоћи на истраживању модалитета који се примјењују у другим земљама, а све у циљу проналаска најоптималнијег рјешења.

У извјештајном периоду припремљен је Програм о обукама и церификовању ИР у институцијама БиХ, а који је објављен у "Службеном гласнику БиХ", број: 7/15, а којим је ЦХЈ регулисала ову област у институцијама БиХ, с обзиром да је то законска обавеза ЦХЈ.

- c) Усвајање и имплементацију стандарда за интерну ревизију у институцијама БиХ и Кодекса професионалне етике за интерне ревизоре, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;

Стандарде интерне ревизије, заједно са методологијом рада интерне ревизије у институцијама БиХ, ЦХЈ је објавила у Приручнику за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11). Ови документи се заснивају на оквирним документима одобреним од КО ЦХЈ.

Стандарди за рад интерних ревизора заснивају се на Међународним стандардима за професионалну праксу интерне ревизије, на начин како је то дефинисано Законом о интерној ревизији институција БиХ. Наведени стандарди су дјелимично прилагођени потребама јавног сектора и чине их: Стандарди карактеристика / атрибутивни стандарди, Стандарди извођења / радни стандарди и Стандарди имплементације / стандарди спровођења.

- d) Усвајање и имплементацију радне методологије интерне ревизије, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;

Поред Приручника, након усаглашавања оквирних докумената на КО ЦХЈ, ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ припремила и објавила текст Повеље интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11) и Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11), као дио радне методологије за интерну ревизију у институцијама БиХ. Такође, ЦХЈ је објавила и текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 73/12).

Повељом интерне ревизије уређује се општи приступ интерне ревизије, сврха и циљ, независност, улога и дјелокруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлаштења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ангажовања, те се дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступци у случају идентификовања индикатора преваре.

Етички кодекс је документ неопходан и прикладан за професију интерне ревизије која се заснива на повјерењу у објективном увјеравању о управљању ризиком, системима контроле и руковођењу.

У циљу стварања услова за провођење Закона и подзаконских аката, ЦХЈ је припремила и објавила текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у

институцијама БиХ којим се регулишу међусобна права и обавезе јединице интерне ревизије које су наведеним прописима задужене за вршење функције интерне ревизије у више институција и институције у којој та јединица пружа услугу интерне ревизије.

- e) Усвајање и имплементацију Стратегије развоја интерне ревизије у јавном сектору након усаглашавања у Координационом одбору ЦЈХ;
Стратегију за провођење јавне интерне финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине усвојио је Савјет министара Босне и Херцеговине на својој 110. сједници која је одржана 30.12.2009. године. У току је њена имплементација.

- f) Давање сагласности на правилнике о систематизацији организација које успостављају јединице интерне ревизије у дијелу који се односи за интерну ревизију;

ЦХЈ је у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ објавила Одлуку о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 49/12) и Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр.: 81/12 и 99/14) чиме су створени сви потребни услови за достављање приједлога правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у јединицама интерне ревизије на сагласност ЦХЈ за институције које успостављају јединице интерне ревизије. Ова активност произашла је након објављивања наведених докумената, а који су резултат анализа које су рађене од стране ЦХЈ и разматрања материјала и приједлога достављених од експерата Пројекта PIFC за израду оптималне структуре интерне ревизије у институцијама БиХ. Овим документима дефинисано је успостављање децентрализованог модела интерне ревизије у институцијама БиХ, као и обавезе институција за успостављање јединица интерне ревизије.

ЦХЈ у складу са Законом о интерној ревизији даје сагласност на измјене и допуне правилника о унутрашњој организацији институција које су у обавези да успоставе јединицу интерне ревизије у складу са наведеним прописима. Захтјев за добијање сагласности доставило је 16 од укупно 17 институција које су то биле обавезне учинити. ЦХЈ је у складу са својом законском обавезом размотрила све пристигле захтјеве, те на оне који нису били комплетни и усаглашени са наведеним прописима, дала одређене препоруке и сугестије. Након извршених корекција и уградње датих препорука, ЦХЈ је дала сагласност на достављене правилнике.

Непредузимање неопходних активности на успостављању функције интерне ревизије у институцијама БиХ, од стране Министарства безбједности БиХ, као једине институције која још увијек није доставила захтјев за добијање сагласности за успостављање јединице интерне ревизије, директно утиче на кашњење у имплементацији PIFC-а у институцијама БиХ. Овакво понашање индиректно узрокује и кашњење у испуњавању обавеза које је Босна и Херцеговина преузела.

- g) Координацију рада јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и успостављање веза са државним и међународним институцијама на подручју интерне ревизије;

Тренутно су функционално успостављене јединице интерне ревизије у 11 институција. ЦХЈ у складу са својом улогом обезбјеђује равноправан приступ методологији и примјени прописа из области интерне ревизије свим јединицама интерне ревизије, те координира рад интерних ревизора на терену и извјештава о

њиховом раду кроз Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Подаци о раду јединица интерне ревизије и њиховим карактеристикама дати су детаљно у 4. дијелу овог Извјештаја.

- h) Давање сагласности на избор руководиоца Јединице за интерну ревизију и на успостављање Одбора за интерну ревизију;
ЦХЈ је објављивањем Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ дефинисала критеријуме за издавање сагласности. У извјештајном периоду ЦХЈ је запримила 4 захтјева за добијање сагласности за именовање руководиоца јединица интерне ревизије. ЦХЈ је у складу са важећим прописима којима се уређује област интерне ревизије у институцијама БиХ, а на основу испуњености прописаних услова у предвиђеном року дала своје мишљење о сагласности по сваком захтјеву. Очекујемо да ће у наредном периоду, након примјене одредаба Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, као и расписивања конкурса за руководиоце јединица интерне ревизије, доћи до повећања броја захтјева по овом основу.
- i) Сарадњу са Канцеларијом за ревизију институција Босне и Херцеговине у циљу остваривања ефикасне и дјелотворне интерне и екстерне ревизије;
Постоје услови за оперативну сарадњу између интерних и екстерних ревизора кроз примјену ИНТОСАИ и ИССАИ смјерница и стандарда, а које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ИССАИ оквира у БиХ ("Службени гласник БИХ", број 38/11), а чију примјену сугерише и ЦХЈ интерним ревизорима кроз Приручник за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ.
- j) Надзор над имплементацијом свих примјенљивих регулатива за интерну ревизију од стране јединица за интерну ревизију;
Надзор над примјеном регулатива за интерну ревизију ЦХЈ обезбјеђује се кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије и интерних ревизора, а који служе као основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије. Надзор се врши и кроз извјештавање у складу са методологијом одобреном од ЦХЈ, као и кроз давање сагласности и мишљења ЦХЈ у вези са захтјевима интерне ревизије, те кроз одобравања додатака Приручнику.
- k) Рјешавање неслагања у мишљењима, по захтјеву и потреби, између руководиоца интерне ревизије и руководиоца организације;
У досадашњој фази развоја система интерне ревизије није било захтјева за рјешавањем сукоба руководиоца јединица интерне ревизије и руководиоца организације.

Поред напријед наведених активности, ЦХЈ је у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, а у сарадњи са струковним удружењима: Удружењем интерних ревизора у БиХ – Сарајево и Удружењем интерних

ревизора из Бањалуке, у циљу издавања мишљења вршила верификацију кроз процјену и провјеру, у складу са дефинисаним критеријумима за сваки од пристиглих захтјева, те је закључно са 31.12.2014. године издала укупно 69 позитивних мишљења о прихватљивости сертификата овлашћених интерних ревизора у смислу квалификованости за обављање послова из области интерне ревизије у институцијама БиХ. Од укупно 69 датих мишљења у извјештајном периоду дато је 50 мишљења. Овај податак о броју верификованих сертификата охрабрује јер индиректно говори о постојању квалификоване критичне масе кандидата за попуну радних мјеста у јединицама интерне ревизије институција БиХ.

3. Законодавни оквир и основ за припрему Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ

Успостављање и развој савременог система управљања јавним расходима у институцијама БиХ представља комплексан скуп активности које су институције БиХ спровеле и спроводе, почевши од израде законодавног оквира, организационог структурисања и позиционирања појединих сегмената стратешког планирања, средњорочног и годишњег буџетирања, програмирања, па до инсталирања и оперативног коришћења низа апликативних рјешења која помажу остварењу постављених циљева и у коначном, остварању мисије сваке од институција.

Јавна интерна финансијска контрола у јавном сектору обухвата дио начела *acquis communautaire* које је успоставила Европска унија као cjеловит систем интерних финансијских контрола за добро управљање приходима, расходима, средствима и обавезама у јавном сектору, без обзира на њихов извор.

ЕУ модел PIFC-а раздваја функције и одговорности за систем финансијског управљања и контролу (енг. Financial Management and Control, у даљем тексту: FMC), обухватајући *ex ante* (претходну), *ongoing* (текућу) и *ex post* (накнадну) контролу и независну интерну ревизију.

На основу међународно прихваћених стандарда и најбоље праксе ЕУ, термин „интерна финансијска контрола у јавном сектору“ (PIFC – Public Internal Financial Control) подразумијева cjелокупни, обједињени систем који успостављају владе ентитета и Савјет министара Босне и Херцеговине ради контролисања, ревизије и извјештавања о коришћењу буџетских средстава и средстава ЕУ. Циљ овог система је да обезбиједи усклађеност законодавства, транспарентно, економично, ефикасно и ефективно управљање јавним средствима (државним фондовима и фондовима Европске уније), као и да се обезбједи њихова контрола.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору обухвата све мјере за контролу свих државних прихода, расхода, имовине и обавеза. Обухвата такође све системе интерне контроле и процедуре у јавним институцијама, те помаже у стварању сигурности да се јавна средства намјенски троше и да се њима постиже вриједност уложеног.

Интерна ревизија, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, као и у складу са дефиницијом из усвојених стандарда интерне ревизије, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

Закон о интерној ревизији институција БиХ, у члану 25., прописује обавезу Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине (ЦХЈ) да припреми годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. ЦХЈ је овлашћена да на основу годишњих извјештаја примљених од руководиоца интерне ревизије, припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Након одобрења министра финансија и трезора Босне и Херцеговине извјештај се, ради упознавања са проблематиком интерне ревизије, доставља Савјету министара Босне и Херцеговине.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје и сажете информације о броју обављених интерних ревизија, датим препорукама, те о статусу имплементације препорука садржаних у извјештајима о интерној ревизији, а на основу извјештаја које су јединице за интерну ревизију доставиле ЦХЈ.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије у институцијама БиХ сачињен је у формату који је припремила ЦХЈ.

ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ сачинила и објавила методолошке документе, који су неопходни за квалитетан рад и развој функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Ови документи уважавају оквирне документе усвојене на Координационом одбору централних хармонизацијских јединица (КО ЦХЈ).

Методологију и законодавни основ за функционисање интерне ревизије у институцијама БиХ чине:

1. Етички кодекс / Кодекс професионалне етике интерних ревизора (*"Службени гласник БиХ", број 82/11*) садржи начела и правила којих су се дужни придржавати интерни ревизори како би у обављању својих задатака били независни, објективни и поштени. Поред тога интерни ревизори морају да се непрестано усавршавају с циљем унапређења квалитета рада.
2. Повеља интерне ревизије (*"Службени гласник БиХ", број 82/11*) уређује општи приступ интерне ревизије, сврху и циљ, независност, улогу и дјелокуп интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлашћења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ангажовања, те дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступке у случају идентификовања индикатора преваре.

3. Приручник за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", број 82/11) дефинише методологију рада и обављања интерне ревизије у институцијама/буџетским корисницима који се финансирају из буџетских средстава институција БиХ, а у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ. Приручник помаже у усвајању стручне терминологије, разумијевању и прихватању ревизорских техника које ће у свом раду примјењивати интерни ревизори у институцијама БиХ. Приручник је прилагођен пракси јавног сектора.

Приручник је урађен у складу са међународним стандардима интерне ревизије и у складу са стеченим искуствима у оквиру Пројекта PIFC, које су одржане у сарадњи са експертима Пројекта, ангажованом од стране Европске комисије у циљу пружања подршке увођењу система јавне интерне финансијске контроле у БиХ.

Стандарди интерне ревизије саставни су дио Приручника. Обликовани су тако да их цјелокупна професија интерне ревизије може користити у свим организацијама / институцијама у којима раде интерни ревизори.

Поред објављених стандарда интерне ревизије, интерни ревизори у свом раду користе и друге акте (правилнике, процедуре, смјернице и сл.), али и друге стандарде и смјернице који су примјењиви за рад интерних ревизора, као што су то поједине INTOSAI и ISSAI смјернице и стандарди, а које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ISSAI оквира у БиХ ("Службени гласник БиХ", број 38/11).

Поред ових докумената, објављени су и сљедећи документи значајни за вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ:

- Закон о измјенама Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", број 32/12;
- Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 49/12;
- Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", бр.: 81/12 и 99/14,
- Споразум о вршењу функције интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", број 73/12 и
- Програм обуке и церификовања интерних ревизора у институцијама БиХ, а који је објављен у "Службеном гласнику БиХ", број: 7/15.

Законом о интерној ревизији институција БиХ, Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, дефинисане су институције које треба да успоставе јединице интерне ревизије, као и начин и рокови за успостављање функције интерне

ревизије у институцијама БиХ. Предметном Одлуком предвиђено је успостављање укупно 17 јединица интерне ревизије, које би на тај начин вршиле функцију интерне ревизије у институцијама БиХ.

Институције на које се односе наведене одредбе, тј. институције које требају успоставити јединице интерне ревизије, биле су обавезне да у року од 180 дана од објављивања Одлуке покрену активност за добијање сагласности ЦХЈ кроз подношење захтјева на измјену правилника о унутрашњој организацији и систематизацији базираног на Закону о интерној ревизији институција БиХ.

Крајњи рок за ову активност је истекао. Своју обавезу о предузимању активности за успостављање функције интерне ревизије није испунило Министарство безбједности БиХ као једина од 17 институција које су то биле у обавези учинити.

Подсјећамо да је увођење система интерне ревизије обавеза Босне и Херцеговине, која је утврђена Споразумом о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Босне и Херцеговине, са друге стране ("Службени гласник БИХ", број 10/08).

Савјет министара БиХ је, на својој 104. сједници, која је одржана 8.7.2014. године, приликом упознавања са Годишњим консолидованим извјештајем интерне ревизије, донио одређене закључке којима је дао подршку напорима ЦХЈ и успостављању система PIFC-а у институцијама БиХ. Закључци Савјета министара БиХ и њихова реализација обрађени су у посебном дијелу овог Извјештаја.

И поред наведених закључака Савјета министара БиХ и досадашњих активности ЦХЈ, своје обавезе још увијек није реализовало Министарство безбједности БиХ, чиме се директно доводи у питање даља динамика и начин успостављања система интерне ревизије у институцијама БиХ, као и поштовање рокова за испуњавање преузетих обавеза.

4. Консолидовани извјештај о интерној ревизији по ревизорским извјештајима за 2014. годину

4.1. Подаци о извршеним интерним ревизијама у току 2014. године

ЦХЈ је на основу годишњих извјештаја добијених од руководиоца и особља интерне ревизије, припремила Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје сажете информације о датим препорукама интерне ревизије и њиме су обухваћене најзначајније активности везане за интерну ревизију у институцијама БиХ.

У извјештајном периоду, интерна ревизија вршена је у складу са одобреном и објављеном методологијом интерне ревизије, стандардима интерне ревизије и стеченим искуствима интерних ревизора.

Интерна ревизија, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

Интерна ревизија је са 31.12.2014. године функционално и кадровски успостављена или у поступку успостављања, у складу са важећим прописима, у 11 од предвиђених 17 институција БиХ и то у:

- Министарству финансија и тезора БиХ,
- Министарству иностраних послова БиХ,
- Министарству одбране БиХ,
- Министарству правде БиХ,
- Дирекцији за координацију полицијских тијела,
- Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ,
- Управи за индиректно опорезивање,
- Парламентарној скупштини БиХ,
- Министарству људских права и избјеглица БиХ,
- Граничној полицији БиХ и
- Министарству цивилних послова БиХ.

Надлежност сваке од 17 јединица интерне ревизије институција БиХ, које треба да се успоставе, дефинисана је Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

Од 11 успостављених јединица интерне ревизије 6 јединица интерне ревизије врши функцију интерне ревизије само у једној, матичној институцији. То су јединице интерне ревизије у: Министарству иностраних послова БиХ, Министарству одбране БиХ, Дирекцији за координацију полицијских тијела, Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ, Управи за индиректно опорезивање и Граничној полицији БиХ.

Преосталих 5 јединица интерне ревизије, у складу са усвојеним децентрализованим моделом успостављања и организовања система интерне ревизије у институцијама БиХ, функцију интерне ревизије врши за више институција.

У складу са тим, Централна јединица за интерну ревизију институција БиХ Министарства финансија и трезора БиХ врши функцију интерне ревизије у: Министарству финансија и трезора БиХ, Агенцији за државну службу Босне и Херцеговине, Агенцији за јавне набавке Босне и Херцеговине, Агенцији за осигурање у Босни и Херцеговини, Агенцији за статистику Босне и Херцеговине, Архиву Босне и Херцеговине, Генералном секретаријату Савјета министара БиХ, Дирекцији за европске интеграције, Дирекцији за економско планирање БиХ, Канцеларији координатора за реформу јавне управе, Меморијалном

центар Сребреница – Поточари, Одбору државне службе за жалбе, Предсједништву БиХ, Канцеларији за законодавство и Централној хармонизацијској јединици МФТ БиХ.

До сада су у оквиру Централне јединице за интерну ревизију институција БиХ МФТ БиХ, поред Министарства финансија и трезора БиХ потписане Повеље интерне ревизије и Споразуми о вршењу функције интерне ревизије и са: Генералним секретаријатом Савјета министара БиХ, Агенцијом за статистику БиХ, Дирекцијом за европске интеграције БиХ, Агенцијом за јавне набавке БиХ, Агенцијом за осигурање у БиХ, Дирекцијом за економско планирање БиХ, Меморијалним центром Сребреница - Поточари, Одбором државне службе за жалбе БиХ и Архивом БиХ.

У преосталих 7 институција, у којима функцију интерне ревизије врши ова јединица интерне ревизије, нису окончане активности око потписивања Споразума с обзиром да те институције нису биле обухваћене Стратешким и Годишњим плановима рада Централне јединице за интерну ревизију институција БиХ МФТ БиХ.

У извјештајном периоду, у складу са усвојеним плановима, ова јединица интерне ревизије вршила је интерне ревизије у Министарству финансија и трезора БиХ, Генералном секретаријату Савјета министара БиХ, Дирекцији за европске интеграције БиХ и Агенцији за статистику БиХ. Детаљи о обављеним интерним ревизијама приказани су у табеларним прегледима.

Јединица интерне ревизије успостављена при Министарству правде БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству правде Босне и Херцеговине, Правобранилаштву Босне и Херцеговине, Јединици за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење санкција притвора и других мјера БиХ, Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, Суду Босне и Херцеговине, Тужилаштву Босне и Херцеговине и Уставном суду Босне и Херцеговине.

У извјештајном периоду ова јединица вршила је интерне ревизије у Министарству правде БиХ.

Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, Агенцији за заштиту личних података у БиХ, Канцеларији за разматрање жалби по јавним набавкама и Централној изборној комисији Босне и Херцеговине.

Јединица интерне ревизије Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству за људска права и избјеглице БиХ, Институту за нестала лица Босне и Херцеговине, Институцији омбудсмана за људска права и Фонду за повратак Босне и Херцеговине.

Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству цивилних послова Босне и Херцеговине, Агенцији за антидопинг контролу БиХ, Агенцији за лијекове и медицинска средства БиХ, Агенцији за предшколско, основно и средње образовање у БиХ, Агенцији за рад и запошљавање у Босни и Херцеговини, Агенцији за развој високог образовања и осигурање квалитета у БиХ, Државној регулаторној агенцији за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ, Комисији за очување националних споменика БиХ, Центру

за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ и Центру за уклањање мина у Босни и Херцеговини - ВНМАС.

ЦХЈ води Регистар Јединица интерне ревизије, Регистар руководиоца јединица интерне ревизије и интерних ревизора. На основу података евиднтираних у наведеним регистрима, на пословима интерне ревизије у ових 11 јединица интерне ревизије институција БиХ, тренутно је запослено 23 интерна ревизора¹. У извјештајном периоду је број јединица интерне ревизије повећан са 7 јединица интерне ревизије, колико их је било са 31.12. 2013. године, на 11 јединица интерне ревизије, колико их је евидентирано са 31.12.2014. године.

У институцијама БиХ предвиђено је успостављање укупно 17 јединица интерне ревизије, што значи да је до сада успостављено 64 % од укупно предвиђеног броја јединица интерне ревизије у институцијама БиХ. У складу са повећањем броја јединица интерне ревизије дошло је и до одређеног повећања броја интерних ревизора. Број интерних ревизора у институцијама БиХ још увијек није на потребном нивоу и не прати адекватно раст броја јединица интерне ревизије, што доводи до закључка да је још увијек у току фаза успостављања јединица интерне ревизије. Наиме, из података из регистара које води ЦХЈ видљиво је да је дошло до повећања броја интерних ревизора са 12 интерних ревизора у 7 јединица интерне ревизије, колико их је било у претходном извјештајном периоду, на 23 интерна ревизора у 11 јединица интерне ревизије, колико их има у институцијама БиХ запослено на дан 31.12.2014. године.

Свака од 11 наведених јединица интерне ревизије, имала је обавезу да у складу са чл. 15. и 19. Закона о интерној ревизији институција БиХ, достави годишњи извјештај који је основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ.

Јединице интерне ревизије су, изузимајући јединицу интерне ревизије у Министарству цивилних послова БиХ и јединицу интерне ревизије у Граничној полицији БиХ које су тек успостављене крајем 2014. године, у складу са законским обавезама сачиниле Стратешке (трогодишње) планове и на основу њих, у складу са процјеном ризика и одговарајуће Годишње планове рада јединица интерне ревизије. Такође, припремљене су и усвојене Повеље интерне ревизије, а из достављених извјештаја је видљиво да су се интерни ревизори у свом раду придржавали одредаба Етичког кодекса интерних ревизора, Повеље интерне ревизије, Приручника са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ, као и других прописа који уређују област интерне ревизије у институцијама БиХ. Сами извјештаји интерне ревизије рађени су у складу са методологијом дефинисаном у Приручнику за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије.

---

¹ Интерна ревизија која егзистира у Министарству иностраних послова БиХ, успостављена је као Канцеларија за ревизију који једним својим дијелом обавља послове интерне ревизије, а другим послове инспектората за конзуларне послове у МИП-у. Овдје је третиран организациони дио који се бави интерном ревизијом у смислу Закона о интерној ревизији институција БиХ. У току су измјене Правилника о унутрашњој организацији МИП-а.

Током 2014. године јединице интерне ревизије институција БиХ, њих 9, сачиниле су укупно 72 извјештаја интерне ревизије, што је 93,5% од укупно планираних ревизија стратешким и годишњим плановима.

Основни подаци о потписаним Повељама ИР, плановима, као и планираним и реализованим интерним ревизијама по врстама дати су у сљедећем табеларном прегледу:

Табела 1.

Р. бр.	Назив ЈИР и институција које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Сарадња са екстрном ревизијом	Рад и документи ИР кориштен и доступан особљу Канцеларије за ревизију институција БиХ	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број ревизија у ГП ИР	Реализован број ревизија из ГП ИР	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>Ad hoc</i> ИР	Извршење Годишњег плана ИР у %
1.	Централна јединица за интерну ревизију институција БиХ МФТ БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	17	17	8	9	0	100%
1.1.	<i>Министарство финансија и трезора БиХ</i>	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	8	8	2	6	0	100%
1.2.	<i>Генерални секретаријат СМБиХ</i>	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	3	3	0	3	0	100%
1.3.	<i>Дирекција за европске интеграције</i>	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	3	3	3	0	0	100%
1.4.	<i>Агенција за статистику БиХ</i>	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	3	3	3	0	0	100%
2.	ЈИР Министарство иностраних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	17	17	16	1	1	100%
3.	ЈИР Министарство правде БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	6	6	4	2	0	100%
4.	ЈИР Министарство одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	6	6	5	1	0	100%
5.	ЈИР Дирекција за координацију полицијских тијела	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	7	7	5	0	0	100%
6.	ЈИР Парламентарне скупштина БиХ	ДА	НЕ	НЕ	ДА	ДА	6	4	3	1	0	67%
7.	ЈИР Министарсва за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	7	7	4	3	1	100%
8.	ЈИР Управа за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	6	3	3	0	0	50%
9.	ЈИР Обавјештајно-безбједносне агенција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	5	5	0	0	0	100%

10.	ЈИР Гранична полиција БиХ	ДА	ЈИР у ГП БиХ успостављена крајем 2014. године и тек се у 2015. години очекују резултати и показатељи рада ове ЈИР									
11.	ЈИР Министарство цивилних послова БиХ	НЕ	ЈИР у МЦП БиХ успостављена крајем 2014. године и тек се у 2015. години очекују резултати и показатељи рада ове ЈИР									
	УКУПНО	-	-	-	-	-	77	72	-	-	2	93,5%
Напомена: - ЈИР – Јединица интерне ревизије. -* У укупан број ИР у ДКПТ укључене су и 2 обављене пилот ИР.												

У извјештајном периоду, од стране 9 јединица интерне ревизије институција БиХ сачињено је 72 извјештаја интерне ревизије планираних годишњим плановима јединица интерне ревизије у 12 институција. У извјештајном периоду обављене су и 2 *ad hoc* интерне ревизије. Укупно су, током 2014. године, извршене 74 интерне ревизије у којима је дато 300 препорука од стране јединица интерне ревизије институција БиХ.

У претходном извјештајном периоду, у 2013. години, од стране 7 јединица интерне ревизије институција БиХ сачињено је 48 извјештаја интерне ревизије у којима су дате 161 препорука интерне ревизије.

Генерално, највећи број препорука које су интерни ревизори у извјештајном периоду дали односи се на препоруке везане за:

- унапређење система финансијског управљања и контроле
- унапређење система о начину и поступку остваривања права на накнаде,
- унапређења у систему планирања и
- унапређења у области јавних набавки.

Подаци по институцијама, о броју сачињених извјештаја интерне ревизије, броју интерних ревизора и датих препорука, у извјештајном периоду, дати су у сљедећем табеларном прегледу:

Табела 2.

Р. бр.	Назив	Број запослених у интерној ревизији	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука интерне ревизије	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
1.1	Министарство финансија и трезора БиХ – Централна јединица за интерну ревизију институција БиХ Министарства финансија и трезора БиХ	4	Укупно 8 извјештаја ИР, од чега 2 редовна и 6 накнадних извјештаја ИР.	У оквиру обављених 8 редовних ревизија дате су 32 препоруке.	Програми прекограничне сарадње, Надзор над примјеном Одлуке о висини, начину и поступку остваривања права на накнаду за превоз на посао и превоз са посла у институцијама БиХ, ИТ- апликација за управљање јавним дугом, Управљање јавним приходима, Уговорене услуге, Управљања јавним

					инвестицијама и координације међународне економске помоћи Благајничко пословање, Службена путовања, Јавне набавке и Планирање и извршење буџета и Накнадне ревизије.
1.2	Генерални секретаријат СМ - Централна јединица за интерну ревизију институција БиХ Министарства финансија и трезора БиХ		Укупно 3 извјештаја ИР у 3 планиране накнадне ревизије.	У оквиру обављене 3 редовне ревизије дата су 22 препоруке.	Накнаде трошкова запослених, Јавне набавке и Уговорене и друге посебне услуге.
1.3	Дирекција за европске интеграције БиХ- Централна јединица за интерну ревизију институција БиХ Министарства финансија и трезора БиХ		Укупно 3 извјештаја у 3 планиране редовне ревизије.	У оквиру обављених ревизија дато је 11 препорука.	Накнаде трошкова запослених, Јавне набавке и Обрачун плата и накнада плата.
1.4	Агенција за статистику БиХ- Централна јединица за интерну ревизију институција БиХ Министарства финансија и трезора БиХ		Укупно 3 извјештаја у 3 планиране редовне ревизије.	У 3 извјештаја дато је 13 препорука.	Уговорене и друге посебне обавезе, Плате и накнаде плата, Накнаде трошкова запослених.
	УКУПНО 1.1. – 1.4.		17	53	
2.	Министарство иностраних послова БиХ	2	Укупно 18 извјештаја, од чега 17 редовних ревизија, и 1 <i>ad hoc</i> интерна ревизија.	У оквиру обављених 17 ревизија, извршено је 16 редовних је 1 накнадна интерне ревизија. Извршена је и 1 <i>ad hoc</i> ин. ревизија. Дате су 92 препоруке.	Ревизија јавних набавки, Обрачун исплате плата и накнада у сједишту МИП-а, Ревизија судских спорова, Планирање и доношење буџета, Ревизија управљања људским ресурсима, Ревизија расхода уговорених услуга у сједишту МИП-а, Ревизија канцеларијског пословања, Ревизија капиталних издатака амбасада БиХ.
3.	Министарство правде БиХ	1	Укупно 6 извјештаја ИР. Ових 6 извјештаја односи се на редовне ревизије, извршене су и 2 накнадне ревизије.	У оквиру обављених ревизија дата је укупно 21 препорука.	Ревизија уговорених услуга Употреба службених аутомобила, Систем службених путовања, Систем јавних набавки, Обрачун плата.
4.	Министарство одбране БиХ	3	Укупно обављено 5 интерних ревизије, од чега су извршене 4	У оквиру обављених ревизија дато је 35 препорука.	Ревизија адекватности уведених контрола у МО БиХ евидентирања обавеза, набавке, књиговодствене и складишне евиденције задужења и дистрибуције канц. материјала, Ревизија исплате накнада за топли

			редовне интерне ревизије и 1 накнадна ревизија.		оброк по основу репрезентације, Реализације препорука ИП датих у 2013.г. Проведба акционог плана за смјештај припадника ОС БиХ на објектима војних локација,набавка авионских карата, Одлука о начину и поступку остваривања права запослених за СП, службена возила-услови набавке и кориштења.
5.	Дирекција за координацију полицијских тијела	1	Укупно је обављено 7 ревизија од чега 5 редовних ревизија и 2 пилот ревизије.	У оквиру обављених 5 ревизија дато је 19 препорука и 7 препорука у оквиру 2 пилот ревизије.	Ревизија система плата,накнада плата и трошкова запослених, Ревизија усклађености обрачуна и исплата накнада за СП,Ревизија система јавних набавки,Ревизија складишта, Ревизија система управљања људским ресурсима, Ревизија обрачуна плата и накнада упосленим у Дирекцији за европске интеграције, Ревизија употребе службених телефона у Министарству за људска права и избјеглице.
6.	Парламентарна скупштина БиХ	2	Укупно 4 редовне ревизије и 2 накнаде ревизије.	У оквиру обављених ревизија дато је 17 препорука.	Плате и накнаде,Накнаде трошкова запосленима, Јавне набавке, Уговорене и др. посебне услуге.
7.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	1	У извјештајном периоду извршено је укупно 8 ревизија,од чега 4 редовне, 3 накнадне и 1 <i>ad hoc</i> ревизија.	У оквиру обављених ревизија дато је 25 препорука.	Ревизија благајничког пословања, Ревизија плата и накнада, Употреба службених телефона и накнадне ревизије.
8.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	5	У извјештајном периоду извршено је 3 интерне ревизије и 3 је започето.	У оквиру обављених ревизија дато је 40 препорука.	Ревизија издатака телефонских,ПТТ услуга и путних трошкова за службена путовања у иностранство, Ревизија управљања возним парком, Унајмљивања опреме и имовине и накнадне ревизије.
9.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	1	У извјештајном периоду извршено је 5 интерних ревизија.	У оквиру извршених ревизија дато је 5 препорука.	Ревизија платаа и накнада, благајничког пословања, обрачуна путних трошкова, коришћења службених телефона, употребе службених возила.
10.	Гранична полиција БиХ	2	ЈИР у ГП БиХ успостављена крајем 2014. године и тек се у 2015. години очекују резултати и показатељи рада ове ЈИР.		
11.	Министарство цивилних послова БиХ	1	ЈИР у ГП БиХ успостављена крајем 2014. године и тек се у 2015. години очекују резултати и показатељи рада ове ЈИР.		
УКУПНО		23	74**	300	
Напомена: * Број људи јединице интерне ревизије односи се на број извршилаца за потребе Јединице за све институције из њихове надлежности. ** Збир од 74 интерне ревизије чине 72 планиране и 2 <i>ad hoc</i> интерне ревизије.					

Степен реализације препорука интерне ревизије по институцијама дата је у Табели 3.:

Табела 3.

Р. бр.	Назив	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука интерне ревизије	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука интерне ревизије	Нереализоване препоруке у %	Број препорука интерне ревизије којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
1.	Министарство финансија и трезора БиХ	53	20	37,7	16	30,1	6	11	-
2.	Министарство иностраних послова БиХ	92	52	56,5	29	31,5	-	11	-
3.	Министарство правде БиХ	21	5	23,8	1	4,7	15		-
4.	Министарство одбране БиХ	35	9	25,7	10	28,5	7	9	-
5.	Дирекција за координацију полицијских тијела	12	3	25	2	16,7	5	2	-
6.	Парламентарна скупштина БиХ	17	16	94	1	5,9	-	-	-
7.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	25	19	76	-	-	6	-	-
8.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	40	3	7,5	-	-	37	-	-
9.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	5	3	60	-	-	-	2	-
10.	Гранична полиција БиХ	ЈИР у ГП БиХ успостављена крајем 2014. године и тек се у 2015. години очекују резултати и показатељи рада ове ЈИР.							
11.	Министарство цивилних послова БиХ	ЈИР у ГП БиХ успостављена крајем 2014. године и тек се у 2015. години очекују резултати и показатељи рада ове ЈИР.							
	УКУПНО у 2014.	300	130	43,3	59	19,7	111		
	УКУПНО у 2013.	161	78	48,4	13	8,0	70		

Подаци из Табеле 3. нам показују да је у 2014. години од стране јединица интерне ревизије институција БиХ дато укупно 300 препорука од којих је у цјелости реализовано 130 препорука, или 43,3% од укупног броја датих препорука. У истом периоду претходне године дата је укупно 161 препорука, од чега је у извјештајном периоду реализовано 78 препорука, или од укупног броја датих препорука реализовано је њих 48,4%. Видимо да је дошло до повећања броја датих препорука, што је последица повећања броја јединица интерне ревизије и броја интерних ревизора. Степен реализације препорука варира на сличном нивоу и креће се око 45% од укупно датих препорука.

Такође, из Табеле 3. видимо и да је дошло до пораста броја нереализованих препорука са 13 нереализованих препорука из 2013. године, у 2014. години је забиљежено 59 нереализованих препорука и учешће ове категорије је повећано са 8% на 19,7%. Овај податак указује да је потребно остварити већу, не само декларативну већ и практичну сарадњу између интерних ревизора и менаџмента, како би се повећао степен реализације

препука интерне ревизије и тиме унаприједио систем финансијског управљања и контрола у институцијама БиХ.

Из свега наведеног можемо констатовати да је у досадашњем развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ учињен значајан напредак у којем се сада већ јасно осликавају контуре овог подсистема.

Функција интерне ревизије у институцијама БиХ јасно је дефинисана и утемељена у Закону о интерној ревизији институција БиХ и у једнообразној и усаглашеној методологији рада за интерне ревизоре, која укључује и стандарде интерне ревизије, а која је припремљена и објављена од стране ЦХЈ у складу са међународним стандардима интерне ревизије.

Начин организације јединица интерне ревизије у институцијама БиХ базиран је на децентрализованом моделу који у основи има принцип 3Е (економичност, ефективност и ефикасност), са јасно дефинисаним надлежностима јединица интерне ревизије у погледу вршења функције интерне ревизије, у институцијама БиХ.

Етичким кодексом интерних ревизора у институцијама БиХ и Повељом интерне ревизије и Приручником за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије, дефинисана су, у институцијама БиХ, основна начела и односи пружаоца услуга - интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије, с једне стране и корисника услуга интерне ревизије – менаџмента институција, с друге стране.

Услови за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије у институцијама БиХ темеље се на истовјетним општим и додатним условима за запошљавање интерних ревизора у свакој од институција БиХ. Сви запослени интерни ревизори у институцијама БиХ испуњавају услове прописане Законом о интерној ревизији институција БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ. Такође, у систему интерне ревизије институција БиХ омогућено је поштовање принципа "иста плата за исти или сличан посао", а који подразумева да ће запослени у институцијама Босне и Херцеговине који обављају исте или сличне послове примати исту основну плату, односно да ће се радна мјеста из различитих институција Босне и Херцеговине на којима се обављају слични послови сврстати у исти платни разред. Управо таква су радна мјеста интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије.

10 од 11 јединица интерне ревизије у институцијама БиХ успостављено је у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, а што подразумјева да је извршено усклађивање правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију, а у вези усклађивања описа послова интерне ревизије, као и услова за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије. Јединица интерне ревизије у Министарству иностраних послова БиХ још увијек формално није успостављена у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ. Очекује се да ће

се и ова активност око измјене постојећег Правилника о унутрашњој организацији МИП БиХ окончати у току 2015. године.

Степен успостављања јединица интерне ревизије по институцијама дат је у Табели 4.:

Табела 4.

Редни број	Назив институције	Приједлог Правилника о ун.орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ	Правилник о унутр.орг. упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Потпуњено особље у ЈИР до 31.12.2014.	% попуњености ЈИР	Закључци СМ БиХ	Коментар
1.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100	+	
2.	Министарство иностранних послова БиХ	ДА	ДА	НЕ*	НЕ	3	2*	66,7	-	*У фази прибављања неопходних мишљења како би се Правилник упутио на СМ БиХ.
3.	Министарство правде БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	1	33,3	+	
4.	Министарство одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	3	75	+	
5.	Дирекција за координацију полицијских тијела	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1	50		
6.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100		
7.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1	50		
8.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100		
9.	Обавјештајно- сигурносна агенција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1	50		
10.	Гранична полиција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100		
11.	Министарство цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	1	33,3		
12.	Државна агенција за истраге и заштиту <i>SIPA</i>	ДА	ДА	ДА	ДА	2	-	-	+	Планирана су и средства за запошљавање особља у ЈИР у 2015.

13.	Служба за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	-	-	+	Планирана су и средства за запошљавање особља у ЈИР у 2015.
14.	Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине IDDEEA	ДА	ДА	ДА	НЕ	-	-	-		
15.	Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине	ДА	ДА	ДА	НЕ	-	-	-	-	
16.	Министарство комуникација и транспорта Босне и Херцеговине	ДА	ДА	ДА	НЕ	-	-	-	-	
17.	Министарство безбједности Босне и Херцеговине	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	-	-	-	-	

У текућем периоду, током 2015. године очекује се даље оперативно и функционално јачање система интерне ревизије у институцијама БиХ и то прије свега кроз функционално успостављање преосталих 6 јединица интерне ревизије. Успостављање јединица интерне ревизије и њихово квалитетно кадровско попуњавање је неопходан услов за даљи напредак у развоју и унапређивању овог система.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2014. годину дао је поред прегледа стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ и кумулативне податке о извршеним интерним ревизијама у извјештајном периоду. Ефекти интерне ревизије који су обухваћени консолидованим извјештајем, огледају се у квантитету и квалитету препорука које дају јединице интерне ревизије у смислу унапређења пословања и функционисања институција БиХ. Такође, ефекти интерне ревизије огледају се и у оствареном напретку у успостављању и доградњи система јавне интерне финансијске контроле и интерне ревизије, као и квалитету савјетодавних услуга које интерна ревизија пружа менаџменту институција.

Резултати рада интерне ревизије огледају се у давању квалитетних препорука, са једне стране и у реализацији датих препорука, и унапређењу система финансијског управљања и контроле у институцијама које имају успостављену функцију интерне ревизије, с друге стране. У наредном периоду очекује се даљи напредак у овој области, како кроз повећање обима и квалитета ревизорских извјештаја и препорука које интерни ревизори дају, тако и кроз даље успостављање и јачање система интерне ревизије и њених капацитета у институцијама БиХ. Реално је очекивати да ће у току 2015. године доћи и до стварања услова за оперативно успостављање преосталих јединица интерне ревизије, како је то закључцима Савјета министара и предвиђено, а које ће дјеловати у складу са прописима којима се уређује ова област.

Додатни ефекти интерне ревизије у многоме ће зависити и од степена и брзине успостављања структуре интерне ревизије у институцијама БиХ, с једне стране, али исто тако и од спремности менаџмента и интерних ревизора за даљи напредак на развоју функције интерне ревизије у институцијама БиХ.

Из свега изнесеног у овом Извјештају, примјетно је да је у претходном периоду учињен додатни напредак у успостављању и развоју система интерне ревизије, који се огледа у објављивању и примјени прописа којима се дефинише систем интерне ревизије и функционалног успостављања система интерне ревизије, с једне стране, али и у квалитету вршења функције интерне ревизије у институцијама БиХ, с друге стране.

4.2. Закључци Савјета министара БиХ

Савјет министара БиХ је, приликом разматрања Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије за 2013. годину, на својој 104. сједници, која је одржана 08.07.2014. године, усвојио сљедеће закључке:

- С обзиром да је Министарство безбједности БиХ једина преостала институција која није покренула неопходне активности, од њих 17 у оквиру којих се успостављају јединице интерне ревизије, задужује се Министарство безбједности БиХ да у најкраћем року испуни своје обавезе у вези са успостављањем функције интерне ревизије у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, (*"Службеном гласнику БиХ", број 49/12*) и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама Босне и Херцеговине, (*"Службени гласник БиХ", број 81/12*),
- Задужује се ЦХЈ да пружи подршку институцијама које успостављају јединице интерне ревизије и да настави са активностима на развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ у складу са Законом о интерној ревизији у институцијама БиХ, како би се успоставила оперативна и функционална структура интерне ревизије у институцијама БиХ;
- Задужују се институције БиХ којима су одобрени правилници о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију, да предузму активности везано за обезбјеђење средстава и провођење процедура за запошљавање интерних ревизора како би се током 2014. и 2015. године окончала процедура успостављања и попуњавања јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

У вези са усвојеним закључцима Савјета министара БиХ, ЦХЈ је, у складу са својим надлежностима и капацитетима наставила са активним ангажманом на реализацији започетих активности на успостављању и развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ. То се прије свега огледа у објављивању прописа којима је уређена ову област, али и у праћење активности интерне ревизије и институција БиХ. Такође, ЦХЈ

је у оквиру својих надлежности дала сагласности на измјене правилника о унутрашњој организацији институција, у дијелу који се односи на интерну ревизију, као и сагласности на именованја руководиоца јединица интерне ревизије те указивала и предупредивала потенцијалне сукобе интереса.

Значајни документи из области интерне ревизије, који се односе на за реализацију закључака Савјета министара су: Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ и Програм обуке и сертификаковања интерних ревизора у институцијама БиХ.

Примјена и провођење ових прописа актуелно је и у овом извјештајном периоду. У вези са тим потребно је навести податак да је ЦХЈ запримила 16 од укупно очекиваних 17 захтјева за усаглашавање правилника о унутрашњој организацији. Сви ови захтјеви и приједлози правилника су детаљно размотрени, у смислу њихове усаглашености са важећим прописима којима је регулисана ова област. Након што су правилници усаглашени са наведеним прописима, ЦХЈ је, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, дала своју сагласност чиме су обезбјеђени услови за наставак процедуре измјене појединачних правилника о унутрашњој организацији, у дијелу кој се односи на интерну ревизију.

Степен реализације закључака Савјета министара БиХ може се видјети из података датих у Табели 4. Из тих података уочљиво је да је 12 од 17 институција у потпуности окончало активности везане за реализацију закључака СМ БиХ и успостављања функције интерне ревизије, а то су сљедеће институције:

- Министарство финансија и трезора БиХ,
- Министарство правде БиХ,
- Министарство одбране БиХ,
- Дирекција за координацију полицијских тијела,
- Парламентарна скупштина БиХ,
- Министарство за људска права и избјеглице БиХ,
- Управа за индиректно опорезивање БиХ,
- Обавјештајно-сигурносна агенција БиХ,
- Гранична полиција БиХ,
- Министарство цивилних послова БиХ,
- Државна агенција за истраге и заштиту *SIPA* и
- Служба за заједничке послове институција БиХ.

У 10 од ових 12 наведених институција већ је функционално успостављена интерна ревизија, док се у 2015. години очекује да ће се то десити и у Државној агенцији за истраге и заштиту - *SIPA* и Служби за заједничке послове институција БиХ.

Своје обавезе су дјелимично испуниле, предузимајући активности на стварању услова за успостављање интерне ревизије, а тиме и на реализацији закључака Савјета министара БиХ, сљедеће институције:

- Министарство иностраних послова БиХ
- Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине
- Министарство комуникација и транспорта Босне и Херцеговине

- Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине - IDDEEA

Овдје је потребно напоменути да је интерна ревизија која егзистира у Министарству иностраних послова БиХ, успостављена као Канцеларија за ревизију који једним својим дијелом обавља послове интерне ревизије, а другим послове инспектората за конзуларне послове у МИП-у. Овдје је третиран организациони дио који се бави интерном ревизијом. Министарство иностраних послова БиХ је урадило нови Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у који је уграђена јединица интерне ревизије са надлежностима, организацијом, радним мјестима и описом послова који су у потпуности усклађени са прописима о интерној ревизији. Приједлог Правилника је у фази прибављања мишљења надлежних институција, након чега ће бити упућен Савјету министара Босне и Херцеговине ради добијања сагласности.

Своју обавезу за успостављање функције интерне ревизије и поред усвојених закључака Савјета министара и ургенција ЦХЈ, још увијек није испунило Министарство безбједности БиХ, које се оглушило о своје обавезе по овом питању. Овакав поступак Министарства безбједности БиХ, а који се огледа у игнорисању и неиспуњавању обавеза, доводи систем интерне ревизије у незавидан положај и успорава његов даљи развој и уједно води ка кашњењу у испуњавању обавеза које је Босна и Херцеговина преузела на свом европском путу.

Активности на успостављању јединица интерне ревизије и њиховог кадровског попуњавања започете су и увелико зависе од става и активности менаџмента институција, њихових планова и буџета, као и од одобреног плана запошљавања.

На крају ћемо подсјетити да је интерна ревизија, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, као и у складу са дефиницијом из усвојених стандарда интерне ревизије, независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирана с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

Број: 02-1-16-7-19-20/15

Сарајево, 25.03. 2015. године

ДИРЕКТОР

Ранко Шакота, с.р.